

Poznań, 17.03.2011

Raport z badań jakości kształcenia obejmujących ocenę własną Wydziału Neofilologii UAM z uwzględnieniem danych z ankiet studenckich

I. Wstęp

Wydziałowy zespół ds. oceny jakości kształcenia, powołany decyzją Rady Wydziału Neofilologii z dnia 25 lutego 2010 r., przeprowadził badanie jakości kształcenia na wydziale za pomocą arkuszy oceny jakości kształcenia, przygotowanych przez Uczelnianą Radę ds. Jakości Kształcenia UAM (RJK). Zespoły wydziałowe zostały zapoznane z metodologią samooceny i techniką wypełniania arkuszy na seminarium w dniu 14 kwietnia 2010 r., a po zebraniu danych przekazały w lipcu wypełnione arkusze do Biura RJK. Opracowane w jednolitej formie wyniki danych przekazane zostały ponownie do zespołów wydziałowych 19 listopada 2010 r. i omówione w dniu 2 grudnia 2010 r. na spotkaniu przewodniczących zespołów z przedstawicielami Uczelnianej RJK. Kolejny etap prac polegał na uzupełnieniu i korekcie danych w arkuszach, a skorygowane arkusze zostały znów przekazane do Biura RJK w lutym br. Konieczność dokonania korekt wynikała z faktu, iż badanie miało w skali kraju charakter pionierski, a jednolity, ogólnouczelniany wzór arkuszy nie zawsze jednoznacznie odpowiadał specyfice kształcenia na poszczególnych wydziałach.

Drugim elementem badania jakości kształcenia były ogólnouniwersyteckie ankiety studenckie przeprowadzone w systemie USOS w okresie 15.05.-30.06. 2010. Ankiety były skierowane tylko do studentów studiów stacjonarnych wszystkich stopni. Poniższe wnioski podsumowują wyniki obu instrumentów badawczych, arkuszy ocen i ankiet.

Arkusze ocen obejmowały 8 obszarów:

1. Programy nauczania
2. Metody kształcenia i oceniania
3. Organizacja studiów
4. System informacyjny
5. Kadra nauczająca
6. Warunki techniczne realizacji zajęć dydaktycznych
7. Formy promocji i oceny jakości kształcenia
8. Środki wsparcia

II. Analiza wyników arkuszy ocen

RJK w swojej analizie wskazała na słabe i mocne strony kształcenia w skali ogólnouniwersyteckiej, poniższa analiza odnosi się do sytuacji na Wydziale Neofilologii i stanowi podstawę rekomendacji, mających pomóc w usuwaniu niedociągnięć i w efekcie poprawie jakości kształcenia.

Słabsze strony kształcenia:

- Opisy efektów kształcenia uwzględniają w większości różnice w poziomach studiów I i II stopnia, natomiast tylko jednostkowo uwzględniają korelację między opisem sylwetki absolwenta a umiejętnościami.

- Większość jednostek nie posiada opisów efektów kształcenia dla programów nauczania i poszczególnych przedmiotów sformułowanych za pomocą odpowiednich deskryptorów. Takiego opisu nie ma także dla studiów III stopnia.
- W trzech jednostkach brak jest rad programowych bądź komisji dydaktycznych.
- Na niektórych specjalnościach zbyt mała jest oferta zajęć do wyboru lub program nie przewiduje zajęć fakultatywnych.
- Brak jest przejrzystych zasad przypisywania punktów ECTS do poszczególnych przedmiotów lub innych elementów programu i ich przełożenia na realny wkład pracy studenta.
- Przemyslenia wymaga relacja krzywej średniej ocen studiów (przebiega prawidłowo) do krzywej ocen z prac dyplomowych i egzaminu dyplomowego (przebiega spadkowo). Na wynik ten może jednak mieć wpływ fakt, że w latach objętych badaniem nie wszystkie specjalności miały ukończony pełny cykl dydaktyczny I i/lub II stopnia.
- Na niektórych specjalnościach zbyt dużo wykładów powierzanych jest pracownikom niesamodzielnym.
- Warunki techniczne prowadzenia zajęć i wyposażenie w nowoczesny sprzęt trudno uznać za zadowalające.
- Brak monitorowania zatrudnialności absolwentów, co jest słabą stroną większości wydziałów (za wyjątkiem dwóch).

Mocne strony kształcenia:

- Raport ogólnouczelniany wymienia jako przykład dobrych praktyk szerokie wykorzystanie formy e-learningu na Wydziale Neofilologii oraz istnienie stałego zespołu ds. zgodności tematyki prac dyplomowych z kierunkiem studiów w Instytucie Językoznawstwa.
- W skali uczelni Wydział Neofilologii zajmuje drugie miejsce pod względem liczby doktorantów, a ponad 86% z nich otrzymuje stypendia doktoranckie.
- W większości jednostek działają różne rady programowe, komisje dydaktyczne i inne zespoły koordynujące zadania i treści dydaktyczne.
- Wydział posiada opisy efektów kształcenia w języku angielskim.
- Studenci mają szerokie możliwości uczestniczenia w badaniach naukowych.
- Ponad 70% studentów korzysta z możliwości wyjazdu na studia zagraniczne w ramach programów mobilności, mobilność krajowa jest śladowa.
- Na wydziale funkcjonują różne formy kształcenia przez całe życie (LLL).
- Wszyscy pracownicy wydziału i doktoranci podlegają obowiązkowi przeprowadzania ankiet oceniających zajęcia i hospitowania zajęć. W przypadku doktorantów hospitacje odbywają się każdego roku. Wynik hospitacji ma wpływ na okresową ocenę pracownika.
- Wydział posiada wdrożony system USOS.

III. Analiza wyników ankiet studenckich

Ogólne dane dotyczące metodologii badań zawiera analiza ankiety na poziomie uniwersyteckim. Ankieta skierowana była do studentów stacjonarnych I, II i III stopnia. Na Wydziale Neofilologii uczestniczyło w niej 557 studentów z ogólnej liczby 4168, czyli 13%, oraz 9 doktorantów na 129 z Wydziałowego Studium Doktoranckiego i 9 na 49 ze Studium w Instytucie Filologii Angielskiej. W rozłożeniu na specjalności najliczniej uczestniczyli w

ankietach studenci pięciu filologii (razem 64%), na 7 specjalnościach uczestnictwo wynosiło 2-3%, a na 22 po 1%. W przypadku tak niskiego udziału część odpowiedzi trudno uznać za w pełni reprezentatywne zarówno dla instytutu/katedry jak i dla całego wydziału. Ankieta obejmowała pytania ogólne, szczegółowe i otwarte, przy czym w części pytań dopuszczalne były odpowiedzi wielokrotne. Jakość kształcenia w pytaniach ogólnych oceniana była w skali 2-5 (niedostatecznie – bardzo dobrze).

Analiza odpowiedzi na pytania ogólne pozwala na wydzielenie obszarów jakości kształcenia ocenionych przez studentów powyżej średniej 3,5-4,2 i poniżej średniej od 3,4-2,9 z jednoczesnym wskazaniem najmocniejszych i najsłabszych stron kształcenia na Wydziale Neofilologii.

Do obszarów ocenionych najwyżej i lokujących Wydział Neofilologii w pierwszej piątce wszystkich wydziałów należą:

- powyżej 4,0 – zgodność studiów z przedstawionym programem zajęć, kultura prowadzących zajęcia, gotowość prowadzących do pomocy i konsultacji, obowiązkowość prowadzących zajęcia oraz liczebność grup;
- obszary ocenione w przedziale poniżej 4,0 do 3,5: formy prowadzenia zajęć, ważność/istotność prowadzonych zajęć, organizacja zajęć (harmonogramyienne i tygodniowe), dostępność książek, czasopism, baz danych w bibliotece oraz dostępność komputerów i internetu;
- poniżej 3,5 oceniono: przydatność zajęć w przyszłej pracy zawodowej, dostępność specjalistycznego oprogramowania związanego z kierunkiem studiów, warunki techniczne odbywania zajęć (wyposażenie sal, dostęp do nowoczesnej aparatury), udogodnienia dla studentów niepełnosprawnych oraz oceniona najniżej (2,9) oferta zajęć do wyboru.

Odpowiedzi na pytania szczegółowe pozwalają na wyłonienie zakresów, które studenci uznają za istotne i przydatne w procesie kształcenia. Zdecydowanie pozytywnie oceniono:

- oferowane przez wydział możliwości wyjazdu na studia zagraniczne (70% korzysta z tej oferty), natomiast wyjazdy krajowe w ramach programu MOST nie cieszą się wielkim zainteresowaniem;
- brak większych problemów z uznawalnością zaliczeń i punktów ECTS uzyskanych za granicą;
- duże możliwości uczestniczenia w badaniach naukowych;
- przeprowadzanie okresowych ankiet oceniających prowadzenie zajęć;
- dostępność on-line informacji dot. planów studiów, harmonogramów, dyżurów i adresów mailowych pracowników, materiałów dydaktycznych;

Większość uwag krytycznych dotyczyła:

- braku ankiet/konsultacji na temat relacji między punktami ECTS a realnym wkładem pracy studenta w dany przedmiot;
- braku on-line aktualnych komunikatów oraz informacji o warunkach i terminach zaliczeń i egzaminów, o zasadach prowadzenia seminariów dyplomowych i o sylabusach;

Nie podważając wiarygodności podanych odpowiedzi należy jednak wspomnieć o stosunkowo dużym procencie odpowiedzi „nie wiem”, także w odniesieniu do spraw ocenionych przez większość pozytywnie.

Odpowiedzi na pytania dotyczące doktorantów wykazały, że zdecydowana większość otrzymuje stypendium, prowadzi zajęcia dydaktyczne i otrzymuje pomoc w ich przygotowaniu ze strony bardziej doświadczonych pracowników.

W pytaniach otwartych sygnalizowano przede wszystkim trudne warunki lokalowe, ciasne sale i problemy ze sprzętem, przeładowane harmonogramy i grupy, były uwagi do pracy sekretariatów, przydatności i słabego poziomu niektórych zajęć oraz braku materiałów do nich, a także złego skorelowania treści między poszczególnymi zajęciami oraz programem I i II stopnia. Wskazywano jednocześnie na wysokie kompetencje wykładowców i wysoki poziom zajęć. Doktoranci zasygnalizowali trudności w prowadzeniu zajęć od pierwszego semestru oraz niedociągnięcia organizacyjne w odniesieniu do zajęć.

W tonie odpowiedzi na pytania otwarte daje się zauważyć pewną incydentalność związaną z małą liczebnością wypełniających ankietę oraz niespójność, a nawet sprzeczność z wypowiedziami w pozostałych częściach ankiety. Widoczne jest to również w wymienionych jako najmocniejsze i najsłabsze strony wydziału.

Najmocniejsze strony Wydziału Neofilologii to: wysokie kompetencje prowadzących zajęcia i wysoka jakość tych zajęć przekładająca się na przygotowanie praktyczne do przyszłej pracy zawodowej, wysoka jakość kształcenia, wysoki poziom lektoratów.

Najsłabsze strony Wydziału Neofilologii to: słaba infrastruktura, zła konstrukcja studiów III stopnia, mała otwartość prowadzących na studentów i słabe zaangażowanie prowadzących w proces dydaktyczny, zróżnicowany poziom zajęć.

IV. Wnioski

Z arkuszy samooceny i analizy ankiet studenckich wynika, że na Wydziale Neofilologii obok obszarów funkcjonujących w sposób właściwy, a nawet wzorcowy, istnieją takie, które wymagają wdrożenia programów naprawczych na poziomie poszczególnych jednostek i specjalności. Na podstawie wykazu słabszych stron i wytycznych RJK sporządzone zostaną rekomendacje w odniesieniu do konkretnych zjawisk z podaniem terminu ich realizacji. Termin kolejnej ogólnouczelnianej oceny jakości kształcenia zaplanowanej na koniec roku akademickiego 2011/2012 wyznacza jednocześnie granice dokonania najistotniejszych zmian w obszarach, które w ocenie obecnej wypadły słabiej. Poszczególne jednostki wydziału same ocenią na podstawie danych zawartych w arkuszach, które z ustaleń ogólnowydziałowych dotyczą prowadzonych przez nie specjalności i opracują własny plan działań na rzecz poprawy jakości kształcenia.